

04.04.2022

Група № 25

Урок № 15

Тема уроку: «Виразне читання поезій Миколи Вороного (напам'ять)»

Мета уроку: розвивати навички виразного читання, розкривати через інтонацію зміст й основну думку твору; розвивати акторську майстерність, пам'ять здобувачів освіти.

Матеріали до уроку:

*Шановні учні, оскільки ми працюємо зараз дистанційно, прошу Вас вивчити вірш «Блакитна Панна». Записати відео, де ви поезію декламуєте, та надіслати мені це відео на Вайбер – **0939782750**! Але пам'ятайте, що при зустрічі, я можу запитати у Вас фрагмент.*

«Блакитна Панна»

Микола Вороний

Має крилами Весна
Запашна,
Лине вся в прозорих шатах,
У серпанках і бляватах...
Сяє усміхом примар
З-поза хмар,
Попелястих, пелехатих.

Ось вона вже крізь блакить
Майорить,
Довгожданна, нездоланна...
Ось вона — Блакитна Панна!..
Гори, гай, луги, поля —
Вся земля
Їй виспіває: «Осанна!»

А вона, як мрія сну
Чарівна,
Сяє вродою святою,
Неземною чистотою,
Сміючись на пелюстках,
На квітках
Променистою росою.

І уже в душі моїй
В сяйві мрій
В'ються хмелем арабески,
Миготять камеї, фрески,
Гомонять-бринять пісні
Голосні
І сплітаються в гротески.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net , або на Вайбер – **0939782750**

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.

04.04.2022

Група № 25

Урок № 16

Тема уроку: «Життя і творчість Олександра Олесь, світоглядні переконання митця. Неоромантичні й символістські тенденції у вірші “З журбою радість обнялась...”»

Мета уроку: : знати основні віхи життєвого і творчого шляху Олександра Олесь; вміти розпізнавати символічний твір серед інших, характеризувати тематику і проблематику віршів Олександра Олесь, визначати їхні жанрові і ритмомелодичні особливості; розвивати національну свідомість як важливий фактор громадянської позиції кожного; виховувати любов до поетичного слова.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте ст. 240-243 у базовому підручнику: *Українська література (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2018. – 256 с.*
2. Перегляньте відео до уроку на **YouTube:**
https://www.youtube.com/watch?v=6tryFwuJuXM&ab_channel
3. Законспекуйте матеріал до уроку в робочому зошиті (ОСНОВНЕ):

Олександр Іванович Кандиба (літературний псевдонім — Олександр Олесь) народився 5 грудня 1878 року в містечку Білопілья на Сумщині.

Крім поезії, драматичних творів, у творчій спадщині митця — прозові, публіцистичні твори, переклади з російської, білоруської, польської, сербської, болгарської, німецької, англійської, арабської мов, публіцистичні та літературно-критичні статті.

По батьківській лінії його рід походив з чумаків, по материнській — з кріпаків. Батько, Іван Федорович, працював на рибних промислах в Астрахані, де й утопився у Возлі, коли Сашкові було 11 років. Мати

Олександра залишилась сама з трьома дітьми. Виховувала дітей в любові. У чотири рок

Сашко уже вмів читати. Незабаром перед ним почала відкриватися чарівна поезія Шевченкового «Кобзаря» .

У рідному містечку навчався в початковій школі, потім у двокласному училищі. У віці 15 років Сашко вступив до хліборобської школи у містечку Дергачі неподалік від Харкова. Під час навчання у хліборобській школі починає видавати рукописний журнал «Комета», в якому друкує свої вірші, написані російською та українською мовами. Після хліборобської школи Олександр не мав права вступати до університету. Розуміючи це, він вивчає болгарську, сербську, польську мови, ще навчаючись у школі. Стає вільним слухачем агрономічного відділення Київського політехнічного інституту, але через матеріальні нестатки залишає його в 1903 році і вступає до Харківського ветеринарного інституту. Визначальним фактором у його житті стала поїздка на відкриття пам'ятника І.П. Котляревському в Полтаві. Тут молодий поет знайомиться з Б. Грінченком , В. Самійленком , М. Коцюбинським , Лесею Українкою. Він передає свої вірші до збірника «Багаття», що виходив в Одесі.

Передреволюційні події 1905 року поет сприймає як необхідний процес оновлення, створює закличні бойові пісні. Його настроями пояснюється зроблені поетами переклади з російської «Марсельєзи» («Над залитою кров'ю землею»), «Варшавянки» («Хмари зловіще нависли над нами ...»). Спад революції викликав у душі поета розчарування.

1906 року, улітку, поет їде в Крим разом зі своєю майбутньою дружиною, студенткою Бестужівських курсів Вірою Сватською та її сестрою Ольгою. Тут він укладає свою першу книгу «З журбою радість обнялась». Книга мала багато схвальних оцінок. Наприклад М. Зеров писав: «Олесю не довелося завоювати своєї поетичної слави». Перша поетична збірка Олеса представляла його як ніжного лірика і як поета високого громадянського звучання.

Революційне піднесення в 1905 році сприймається поетом як активний спротив силам зла, поневолення, а відтак журби у всезагальному значенні цього слова. В цей час він створює поетичні гімни: «Ми не кинемо зброї своєї», «З військом за волю боролися ми», «Жалібна пісня». Глибоко символічного значення набуває вірш «Айстри» (1905 р.). Якщо розглядати його в контексті суспільно-політичних подій, квіти, як люди, чекали змін, «рожевого ранку», мріяли про «сонячні дні» їм уявлявся прекрасний світ, «де вічна весна». Переживаючи поразку революції, Олесь готує нову збірку, призначення якої фокусується уже в самій назві: «Будь мечем моїм». Він каже, що його слово рідне для ворога вона має стати гострим, як меч, а для рідного краю — сонцем. Водночас він знаходить у собі сили готувати до друку шосту збірку поезій «На хвилях», що мала побачити світ на початку 1919 року.

Перебуваючи в еміграції, у Відні друкує збірку сатиричних поезій «Перезва» під псевдонімом В. Валентін. У 1919–1922 роках разом з Антоном Крушельницьким та іншими земляками збирає кошти на допомогу голодуючим в Україні. Моторошні події голодомору 1921–1923 років поет зобразив у циклі «Голод». У драмі «Земля обітована» (1935 р) Олесь одним із перших в українській літературі розкриває суть сталінської політики.

Помер Олександр Олесь 22 липня 1944 року в Парижі, де його і поховали на Ольшанському цвинтарі.

Аналіз віршу «З журбою радість обнялась»

Вірш “З журбою радість обнялась” датований 1906 роком складається всього з двох строф, в яких визначене поетичне кредо Олеся.

Образ журби з радістю в обіймах наводить на думку, що не буває радості без журби, так, як і журби без радості. Напевно, життя – це химерне сплетіння болю, туги з любов’ю і щастям. Хіба б могла людина відчувти радість, якби не знала, що таке печаль?

У мистецтві, як і в житті, немає “білішого” і “чорного”. Від того, як складається життя митця, залежить настроєва тональність його творчості.

Вид лірики: інтимна (любовна)

Жанр: романс

Віршовий розмір: чотиристопний ямб

Тема: у житті людини є журба і радості, якими міниться життя.

З журбою радість обнялась...

В сльозах, як в жемчугах, мій сміх,

І з дивним ранком ніч злилась

І як мені розняти їх?!

В обіймах з радістю журба.

Одна летить, друга спиня...

І йде між ними боротьба,

І дужчий хто — не знаю я...

Олесь висловив думку про те, що він і сам не знає, хто дужчий: журба чи радість. Ці почуття однаково дорогі поетовому серцю, бо вони наснажують і живлять його творчість. Може, творчість народжується зі страждання і стає джерелом розради для багатьох людей, які шукають відповіді на болючі для себе питання?

*Літає радість, щастя світле, Дзвенять пташки в садах рясних,
Сміються знову трапи, квіти... А сльози ще тремтять на них.*

Критика

Вірш будується як художній монолог у двох строфах, двох етапах сповіді. Ліричний сюжет розвивається на контрастах: зіставляються настрої і почуття душі героя-мрійника.

Художня палітра твору забарвлена чарівною наспівністю і милозвучністю, яка досягається алітераціями та асонансами (у, о, а, і), символістський прийомом недомовлення, риторичним та анафоричним запитанням.

У вірші розкривається складна діалектика почуттів ліричного героя, силу яких увиразнюють антитези, порівняння (сліз х перлинами).

Журба і радість стають живими істотами, поміж них з'являється ліричне "я". Реальне переплітається з містичним, надчасовим, витворюючи багатозначний образ художнього світу.

4. Дайте відповіді на запитання:

1) *О. Олесь працював у стилевій течії:*

а. експресіонізму	в. неоромантизму
б. символізму	г. імпресіонізму

2) *На які роки припадає розквіт таланту О.Олеся?*

а. 1920-1922 рр.	в. 1900-1902 рр.
б. 1910-1912 рр.	г. 1905-1907 рр.

3) *Скільки збірок протягом десяти (1907-1917) років видав поет?*

а. 4	в. 10
б. 6	г. 5

4) *В якому місті виходить перша збірка О.Олеся "З журбою радість обнялась"?*

а. Петербург	в. Прага
б. Київ	г. Полтава

5) *О.Олесь народився на:*

а. Київщині	в. Сумщині
б. Харківщині	г. Полтавщині

6) *В якому році відбулося перепоховання О.Олеся в Києві?*

а. 2015	в. 2014
б. 2016	г. 2017

7) *Вірш "З журбою радість обнялась" надрукований в:*

а. 1906 р.	в. 1909 р.
б. 1907 р.	г. 1911 р.

5. Вивчіть вірш «ЧАРИ НОЧІ» напам'ять!!! (ЗНО)

*Шановні учні, оскільки ми працюємо зараз дистанційно, прошу Вас вивчити вірш «**ЧАРИ НОЧІ**». Записати відео, де ви поезію декламуєте, та надіслати мені це відео у Вайбер – **0939782750**! Але пам'ятайте, що при зустрічі чи в ZOOM, я можу запитати у Вас фрагмент.*

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net .

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.